

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС. СІМЕЙНЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

УДК 347.77

DOI: 10.32342/2709-6408-2022-1-4-4

В.Ю. ПОПЛАВСЬКИЙ,

кандидат юридичних наук,

*директор Дніпровського регіонального відділення Національної школи суддів України,
доцент кафедри права Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)*

ORCID: 0000-0002-4330-7948

Т.А. ТОДРОШКО,

старший викладач кафедри права Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)

ORCID: 000-0002-1890-8119

В.В. ГЕРАСЮТА,

*здобувачка вищої освіти спеціальності «Право»
Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)*

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена реформі системи правової охорони у сфері інтелектуальної власності та вдосконаленню законодавства в Україні, питанням приведення його у відповідність до міжнародних стандартів. Автори зазначають, що потрібно вдосконалити систему правової охорони інтелектуальної власності, скориставшись світовим досвідом. Звертається увага на те, що в Україні існує недостатній рівень захисту прав інтелектуальної власності. Зазначається про важливість освіти та громадської свідомості щодо інтелектуальної власності. Пропонується проведення широкомасштабної освітньої кампанії, яка буде спрямована на формування у населення України правової культури, та надання базових знань про права власників інтелектуальної власності й механізми її охорони, зокрема в мережі Інтернет. Деякі піратські сайти, які пропонують підроблену та піратську продукцію, відкрито діють в Україні, кількість таких сайтів навіть збільшується, що пояснюється недосконалістю чинного законодавства. Такі питання доцільно вирішувати шляхом удосконалення законодавчої бази, в тому числі посилення юридичної відповідальності за порушення у сфері інтелектуальної власності, зокрема щодо розповсюдження піратської продукції. Обґрунтовується необхідність розширення прав правоохоронних органів у напрямку надання додаткових організаційно-правових механізмів виявлення та протидії порушенням права інтелектуальної власності.

Авторами обґрунтовується актуальність теми наукової статті, сформульовано основні проблеми у напрямку дослідження, які потребують найскорішого вирішення. Прикладом однієї з

основних проблем теми дослідження названо створення нової судової установи – Вищого суду з питань інтелектуальної власності, який досі не функціонує. Це може вказувати на те, що для України є характерним практика «затягування» судових справ. Тому питання функціонування Вищого суду з питань інтелектуальної власності є гострим та потребує негайного вирішення. Потрібно вдосконалити механізм судового захисту та систему органів по захисту інтелектуальної власності. Для подальшого економічного розвитку й підвищенню міжнародного іміджу Української держави, а також для скорішого вступу до ЄС потрібно не відкладати це питання, а продовжувати вдосконалювати українське законодавство.

Ключові слова: інтелектуальна власність, реформування, концепція, плагіат, піратство.

Постановка проблеми. Питання реформування системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні останнім часом стає все далі актуальнішим та гострішим через збільшення кількості порушень у цій сфері. Бурхливий розвиток прогресу та поява нових необмежених можливостей говорить про те, що в Україні необхідно провести реформу захисту інтелектуальної власності з досвідом інших країн, а саме реформу законодавства та судову реформу, що створить в Україні умови для економічного зростання та додаткових інвестицій.

Стан дослідження. В Україні останнім часом приділяється значна увага дослідженню реформи системі охорони у сфері інтелектуальної власності. Наукові дослідження по цьому питанню проводили П.Т. Бубенко, В.В. Величко, С.М. Глухарев, Г.О. Ульянова, Ю.Л. Бошицький, Ю.М. Капіца, О.П. Орлюк, О.А. Підпригора, О.І. Харитонова та інші.

Метою статті є дослідження системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні та визначення можливих напрямів її реформування та удосконалення.

Виклад основного матеріалу. 23 червня 2022 р. Європейський Союз ухвалив рішення про надання Україні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу. Для прискорення цього процесу однією із вимог є посилення захисту прав інтелектуальної власності на території України через удосконалення законодавства у цій сфері та його відповідності міжнародним стандартам. Для цього потрібно вирішити ряд актуальних питань прогресу реформи в сфері інтелектуальної власності, розвитку законодавства, створення спеціалізованого суду з питань інтелектуальної власності, боротьби з правопорушеннями, зокрема, на онлайн ринках, торгівлі контрафактними та фальсифікованими продуктами.

Україна протягом багатьох років опиняється в десятці «піратських» держав світу, відповідно до Спеціального Звіту 301 (далі Список 301).

Список 301 – це щорічний звіт про охорону та захист авторського права. У цьому звіті вирішуються питання щодо статусу тієї або іншої держави, до якого відносяться країни із значно помітним рівнем піратства в інтернеті і недостатнім захистом прав інтелектуальної власності. Таким чином, користуючись даним списком, США вирішують кому надавати або не надавати торгівлі преференції, що у подальшому може привести експортера до економічних збитків та втрати репутації.

Незважаючи на досягнення у сфері боротьби з піратством, Міжнародний альянс з інтелектуальної власності продовжує надавати невтішні висновки щодо захисту прав інтелектуальної власності в Україні.

Постійна присутність України у Спеціальному Звіті 301 Торговельного представника США, де представлені торговельні партнери цієї країни, говорить про недостатній рівень захисту прав інтелектуальної власності в Україні. Це є ще одним підтвердженням, що попереду багато роботи.

У ст. 61 Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності визначається, що «держави-члени СОТ зобов'язані у своїх національних законодавствах передбачити кримінальну відповідальність за певні порушення авторського права» [1].

Відповідно до ст. 176 КК України за умисне незаконне відтворення, розповсюдження об'єктів авторського права, якщо це заподіяло матеріальний збиток у значному, великому чи

особливо великому розмірі, передбачене покарання у виді штрафу, виправних робіт або позбавлення волі з конфіскацією і знищенням всіх екземплярів творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних [2].

Особливо актуальним є питання судової заборони у разі порушення авторських прав з використанням мережі Інтернет [3, с. 46]. Судова заборона у справах щодо захисту авторського права на розміщені в мережі Інтернет твори може полягати, наприклад, у видаленні твору зі змісту веб-сторінки або у веб-блокуванні. Так, у положеннях ст. 12–14 Директиви 2000/31/ЄС «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема електронної комерції, на внутрішньому ринку» [4] і ст. 245–247 Угоди про асоціацію з ЄС [5] прямо зазначається, що випадки обмеження відповідальності постачальників посередницьких послуг (просто посередник, хостинг, кешування) не впливають на можливість для судового або адміністративного органу, відповідно до правових систем Сторін, вимагати від постачальника послуг припинити або попередити порушення.

Вивчаючи американський досвід боротьби з «піратством» в Інтернеті, слід проаналізувати закон «Про авторське право цифрової доби» (Digital Millennium Copyright Act), яким регулюється захист прав інтелектуальної власності в даній сфері. Відповідно до цього Закону караються дії, спрямовані на обхід технічних засобів захисту авторського права (кодування, зняття блокування тощо). За такі дії передбачається позбавлення волі на строк до 5 років та (або) штраф у розмірі до 500 000 \$, за повторне порушення строк позбавлення волі збільшується до 10 років, а штраф – до 1 млн \$. Але закон передбачає винятки із загального правила про заборону обходу технічних заходів захисту сумлінними власниками законно придбаної копії твору. Також цей закон передбачає відповідальність за розміщення недостовірної інформації, підміну або видалення інформації про належність авторських прав, включаючи імпорт, поширення або інше введення в оборот копій творів, у яких така інформація була видалена чи змінена [6].

Також слід відзначити, що з 2013 року в США діє аналогічна до англійської система Copyright Alert. Її розробили інтернет-провайдери країни в рамках угоди про протидію піратству. Згідно з правилами, як і у Великій Британії, користувачеві надсилаються попередження (проте їхня кількість може досягати шести). Якщо ж попередні заходи не справили належного дії, може бути накладено санкції, в тому числі зниження швидкості доступу в Інтернет, роз'яснювальні бесіди тощо.

Таким чином, виходячи з вищенаведеного, ми можемо зробити висновок, що кримінальна відповідальність у США у сфері авторських і суміжних прав досить жорстка порівняно з українським законодавством.

У рекомендаціях міжнародних експертів зазначається необхідність збільшити участь державних органів у захисті, зокрема, посилити кримінальне переслідування за онлайн-порушення, створити окремий підрозділ із захисту прав інтелектуальної власності в рамках Офісу Генерального прокурора, а також сформувати спеціалізовану групу експертів з боротьби зі злочинами у цій сфері [7].

На II Міжнародному форуму по боротьбі з підробками і піратством експертами було обговорено ряд важливих питань, у т.ч.: світові тенденції боротьби з підробками і піратством; роль транснаціональної організованої злочинності у виготовленні і поширенні контрафактних товарів; призупинення і протидія ввезенню підробної і піратської продукції на митниці; взаємодія держави і правовласників у боротьбі з контрафактною продукцією; підвищення обізнаності споживачів і їх соціальної відповідальності; вивчення масштабів контрафакції і піратства; створення системи покарань [8].

Форум проводився з метою вдосконалення української стратегії й тактики розв'язання однієї з найгостріших у сучасному світі проблем – контрафакції та піратства, реалізації реформи захисту інтелектуальної власності і системи заходів протидії виробництву й розповсюдженню підробок, формування цивілізованого українського товарного ринку та сприятливого інвестиційного клімату в державі [8].

Кабінету Міністрів України 1 червня 2016 р. було схвалено Концепцію реформування

державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні. Згідно з положеннями Конвенції однією з проблем, яка потребує розв'язання, є: недосконала та інертна на зміни система державного управління в сфері правової охорони інтелектуальної власності, яка призводить до відсутності істотного прогресу в адаптації нормативно-правової бази до сучасних економічних та політичних умов (боротьба з “патентним тролінгом”, Інтернет-піратством, задоволення потреб ІТ-галузі, військово-промислового та агропромислового комплексів тощо).

Основними напрямками реалізації Концепції є:

– запровадження прозорої дворівневої структури державної системи правової охорони інтелектуальної власності, за якої Мінекономрозвитку забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності, а національний орган інтелектуальної власності виконує окремі публічні функції (владні повноваження) з реалізації державної політики у зазначеній сфері;

– реорганізація системи колективного управління майновими авторськими та суміжними правами;

– удосконалення національного законодавства та його гармонізація до законодавства ЄС [9].

16 червня 2020 року Верховна Рада України прийняла Закон України №703-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності» (далі – Закон).

Згідно з положеннями Закону створено Національний орган інтелектуальної власності України (НОІВ), який є державною організацією, що входить до державної системи правової охорони інтелектуальної власності, визначена на національному рівні Кабінетом Міністрів України як така, що здійснює повноваження у сфері інтелектуальної власності, визначені цим Законом, іншими законами у сфері інтелектуальної власності, актами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності, та статутом, і має право представляти Україну в міжнародних та регіональних організаціях [10].

Безумовно, українське законодавство вдосконалюється, прикладом цього є поява ст. 52-1 в Законі України «Про авторське право і суміжні права», яка започаткувала механізм подання скарги на незаконно розповсюджений контент, який передбачає можливість притягнути порушника до адміністративної відповідальності.

Однак механізм захисту прав інтелектуальної власності у вигляді спеціалізованого судового органу в Україні – відсутній, і на сьогоднішній день, це є істотним недоліком.

Де-юре, в Україні такий орган є, адже відповідно до Указу Президента України від 29 вересня 2017 року «Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності» така судова установа створена, проте де-факто він до сьогодні не функціонує.

Функціонування такого суду сприяло б підвищенню рівня захисту прав інтелектуальної власності в Україні, оскільки суддями такого суду мають бути особи, які володіють спеціальними знаннями у сфері інтелектуальної власності, та мають практичний досвід вирішення спорів в інтелектуальній сфері, в наслідок аналізу судової статистики Вищим судом з питань інтелектуальної власності, оперативності розгляду справ з огляду на безпосередню зосередженість суддів виключно на справах, пов'язаних з порушенням прав інтелектуальної власності.

На жаль доводиться констатувати, що для України характерною є практика «затягування» судових справ, а судові справи з приводу захисту прав інтелектуальної власності можуть тривати взагалі від 2 до 5 років, тому питання функціонування Вищого суду з питань інтелектуальної власності залишається відкритим.

Так наприклад, голова Верховного суду Всеволод Князєв вважає, що в Україні необхідно повернутися до створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності. Про це він сказав в інтерв'ю Укрінформу в контексті заходів з виконання вимог, які поставив ЄС перед Україною як країною-кандидатом у частині судової реформи. Зокрема, йдеться про вимогу посилення захисту прав інтелектуальної власності на території України.

Також Князев В. нагадав, що в 2019 році розпочалися процедури відбору і створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності, але після ліквідації Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС) ці процеси були зупинені, і на сьогодні цього суду не створено. «Тому, я думаю, що ми маємо актуалізувати наші зусилля, і після створення ВККС чи іншого органу, який може бути створено в процесі реформи, зайнятися питанням створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності», - вважає Князев [11].

Україна є державою транзиту підробленої та піратської продукції в таких секторах, як харчова промисловість, ювелірні прикраси, одяг, фотографічне та медичне обладнання. Деякі піратські сайти, які пропонують таку продукцію, відкрито діють в Україні, кількість таких сайтів навіть збільшується, що пояснюється недосконалістю чинного законодавства. На нашу думку, вирішувати такі проблемні питання доцільно шляхом удосконалення законодавчої бази, в тому числі посилення юридичної відповідальності за порушення у сфері інтелектуальної власності, зокрема щодо розповсюдження піратської продукції. Таким чином, потрібно розширити права правоохоронних органів у напрямку надання додаткових організаційно-правових механізмів виявлення та протидії порушенням права інтелектуальної власності.

Вважаємо, що важливу роль у механізмі охорони прав інтелектуальної власності відіграє освіта та формування громадської свідомості. Пропонуємо, проведення широкомасштабної освітньої кампанії, яка буде спрямована на формування у населення України правової культури та надання базових знань про права суб'єктів інтелектуальної власності, механізми її охорони, зокрема в мережі Інтернет.

Висновки. Наразі порушення інтелектуальної власності є однією з гострих проблем для України. Труднощі виникають через недосконалість правого регулювання у сфері інтелектуальної власності. Зокрема, відсутність функціонування Вищого суду з питань інтелектуальної власності та складність доведення факту порушення прав інтелектуальної власності. Вважаємо, що для вирішення проблеми, необхідно провести реформування у сфері інтелектуальної власності, а саме: удосконалити механізм судового захисту; удосконалити систему органів по захисту інтелектуальної власності; забезпечити імплементацію європейського законодавства; посилити відповідальність за порушення авторських і суміжних прав в мережі Інтернет та запозичення, або навіть створення аналогічної системи – Copyright Alert (Велика Британія, США) з урахуванням національного законодавства; створити існуючі механізми формування громадської свідомості, поваги до інтелектуальної власності у населення України, завдяки широкомасштабній освітній кампанії. Це призведе до подальшому розвитку та якісного вдосконалення системи охорони інтелектуальної власності в Україні, прискоренню економічного розвитку й підвищенню міжнародного іміджу нашої держави, та приблизить нас ще на один крок, для скорішого вступу в ЄС.

Список використаної літератури

1. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності: Міжнародний документ від 15 квітня 1994 р. / Світова організація торгівлі. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018.
2. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Доріс Лонг, Патриція Рей, Жаров В. та ін. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування: практичний посібник. Київ: «К.І.С.», 2007. 448 с.
4. Директива 2000/31/ЄС Європейського парламенту та Ради «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому [...]: міжнародний документ від 08.06.2000 № 2000/31/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_224#Text
5. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами [...]: міжнародний документ від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
6. Паршикова А.С. Кримінально-правова охорона та захист прав інтелектуальної

власності. Київ: Європейський інформаційно-дослідницький центр, 2017. 8 с.

7. Олександра Ватаманюк. Ініціатива Чисте небо: піратство та захист авторських прав. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20210325-initsiatyva-chyste-nebo-piratstvo-ta-zahyst-avtorskyh-prav/>

8. Тетяна Пашковська. Боротьба з підробками і піратством: світова практика VS Україна. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/events/borotba-z-pidrobkami-i-piratstvom-svitova-praktika-vs-ukrayina-.html>

9. Концепція реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні від 01.06.2016р. № 402-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2016-%D1%80#Text>

10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності: Закон України від 16.06.2020р. №703-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20#Text>

11. Укрінформ. Голова ВС: Необхідно створювати Вищий суд з питань інтелектуальної власності. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3516221-golova-vs-neobhidno-stvoruvati-visij-sud-z-pitan-intelektualnoi-vlasnosti.html>

REFORMING OF THE SYSTEM OF LEGAL PROTECTION IN THE SPHERE OF INTELLECTUAL PROPERTY IN UKRAINE

Volodymyr Yu. Poplavskiy, PhD in Legal Sciences, Head of the Dnipro regional branch of the National School of Judges of Ukraine, Associate Professor of the Department of Law, Alfred Nobel University (Ukraine).

E-mail: volodimirpoplavskij2023@gmail.com

Tetiana A. Todoroshko, Senior lecturer of the Department of Law, Alfred Nobel University (Ukraine).

E-mail: ttodoroshko@duan.edu.ua

Vera V. Herasiuta, Student of Study Programme Law (Bachelor`s degree), Alfred Nobel University (Ukraine).

E-mail: veragera77@gmail.com

DOI: 10.32342/2709-6408-2022-1-4-4

Key words: *intellectual property, reform, concept, plagiarism, piracy.*

The article is devoted to the reform of the system of legal protection in the field of intellectual property and the improvement of legislation in Ukraine, its compliance with international standards. The authors note that it is necessary to improve the system of intellectual property legal protection, with using world experience. Also, they pay attention that in Ukraine there is an insufficient level of protection of intellectual property rights. The authors note that education and formation of public consciousness are quite important. It is proposed to conduct a large-scale educational campaign, which will be aimed at creating a legal culture among the population of Ukraine, and providing basic knowledge about the rights of intellectual property owners and mechanisms for its protection, in particular on the Internet. Some pirate sites offering counterfeit and pirated products openly operate in Ukraine, the number of such sites is even increasing, which is explained by the imperfection of the current legislation. It is expedient to resolve such issues by improving the legislative framework, including strengthening legal liability for violations in the field of intellectual property, in particular, the distribution of pirated products. And it is also necessary to expand the rights of law enforcement agencies in the direction of providing additional organizational and legal mechanisms for identifying and countering violations of intellectual property rights.

It also draws attention to the fact that the problem is relevant and needs to be addressed now. An example is that in our country a judicial institution has been created. It is the Supreme Court for Intellectual Property, which is still not functioning. This indicates that Ukraine is characterized by the

practice of delaying court cases. Therefore, the question of the functioning of the High Court of Intellectual Property is important and urgent. It is necessary to improve the mechanism of judicial protection and the system of bodies for the protection of intellectual property. For further economic development and improvement of the international image of our state, as well as for faster accession to the EU, we must not postpone this issue, but continue to improve our legislation.

References

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1994), Agreement on Trade Aspects of Intellectual Property Rights: World Trade Organization, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018 (Accessed 01 December 2022).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), Criminal Code of Ukraine, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (Accessed 01 December 2022).
3. Doris Lonh, Patrytsiia Rei, Zharov, V. (2007). *Zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti: normy mizhnarodnoho i natsionalnoho zakonodavstva ta yikh pravozastosuvannia* [Protection of intellectual property rights: norms of international and national legislation and their enforcement]. Kyiv, K.I.S., 448p.
4. Directive EU (2000). The European Parliament and of the Council "On certain legal aspects of information services, in particular, electronic commerce, on the domestic, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_224#Text (Accessed 01 December 2022).
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (Accessed 01 December 2022).
6. Parshykova, A.S. (2017). *Kryminalno-pravova okhorona ta zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti* [Criminal protection and protection of intellectual property rights]. Kyiv, European Information and Research Center, 8 p.
7. Oleksandra Vatamaniuk. *Initsiatyva Chyste nebo: piratstvo ta zakhyst avtorskykh prav* [The Clear Sky Initiative: Piracy and Copyright Protection] Available at: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20210325-initsiatyva-chyste-nebo-piratstvo-tazahyst-avtorskykh-prav/> (Accessed 01 December 2022).
8. Tetiana Pashkovska, *Borotba z pidrobkamy i piratstvom: svitova praktyka VS Ukraina* [Fighting counterfeiting and piracy: world practice VS Ukraine] Available at: <https://yur-gazeta.com/publications/events/borotba-z-pidrobkami-i-piratstvom-svitova-praktika-vs-ukrayina.html> (Accessed 01 December 2022).
9. The concept of reforming the state system of legal protection of intellectual property in Ukraine (2016), available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2016-%D1%80#Text> (Accessed 01 December 2022).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine "On amendments to some legislative acts of Ukraine regarding the creation of a national intellectual property body", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20#Text> (Accessed 01 December 2022).
11. Ukrinform. *Holova VS: Neobkhidno stvoriuvaty Vyshchyi sud z pytan intelektualnoi vlasnosti* [Ukrinform. Chairman of the Supreme Court: It is necessary to establish a High Court on intellectual property issues]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3516221-golova-vs-neobhidno-stvoruvati-visij-sud-z-pitan-intelektualnoi-vlasnosti.html> (Accessed 01 December 2022).

Одержано 17.10.2022.